

הרשו לי לדבר איתכם על מוות

הרשו לי להראות לכם את מהלך הקריאה שאני מבין את המוות. כך אוכל, אולי, לעזור גם לכם להבין את המוות ולא לפחד ממנו בבוא העת.

הרשו לי להדריך אתכם איך להתמודד עם יגון, עם מותם של אהובי לבכם; איך את/ה והגבר או האישה האהובים עליך ביותר יכולים להנציח את אהבתכם עכשיו - בעודכם בחיים - כך שהמוות לא יפריד ביניכם.

הרשו לי לומר לכם מה קורה לאחר המוות ובעת שגופכם עומד למוות. אולי אף תרשו לי להרחיק לכת ולהנחות אתכם איך למוות? שהרי למוות זו אמנות. ומוות הוא לא דבר שקורה מחר: כאשר המוות בא, הוא תמיד בא היום.

אינני מבקש מכם להאמין לכל מה שאני עומד לומר. אני פשוט מבקש מכם להקשיב, ולא לסמוך על דבר מלבד שכלכם הישר ועל אותו מקום בתוכם שהוא אמיתי יותר, ממשי יותר. מאחר שבעולמנו המודרני רק לעתים נדירות מדברים באמת על המוות, חלק ניכר ממה שאני עומד לומר עשוי להישמע חדש ולא מוכר. לכן פנו לעצמכם זמן, פנו מרחב ושקט, והניחו לדברים לחלחל לאט לאט. אנא זכרו כי הסיבה שאתם קוראים שורות אלה היא שאינכם מבינים את המוות. בכוונתי לומר לכם הכול על המוות, להתחיל מהיסוד - מהו מוות ומדוע אנו פוחדים ממנו - להתחיל מהמקום שממנו נובעים הבלבול הנורא והיעדר ההבנה. אבל אם תניחו למוחכם להגיב מתוך כל הדעות והאמונות שצברתם אודות המוות, יהיה זה ניסיון לפרש את מה שאינכם מבינים ותחמיצו את העיקר.

אנא היו סבלניים וקשובים ככל יכולתכם.

מהו מוות?

מוות הוא גוף ללא רוח חיים

ראה שהמוות הוא רק גוף מת ומיד תבין את המוות; ולעולם לא תתבלבל או תפחד ממנו יותר. אבל אנו, בני אנוש בחברה המודרנית, איבדנו את הפשטות ככל הנוגע למוות. כבר איננו מסוגלים לראות את המוות כפי שהוא, להביט בו באופן ענייני. מסרנו את המוות - את כל הגופות המתות - לטיפולם של אחרים, לעובדי הציבור. בחרנו שלא ליטול חלק בדבר. רק לעתים נדירות אנו רואים מוות. כמה גופות מתות ראית היום? כמה גופות ראו ילדיך מאז שנולדו? כמה גופות ראית בשנה האחרונה, או בכלל במשך חייך?

בחברות קדומות יותר שבהן אנשים טיפלו במתיהם, חיו עם מתיהם וקברו את מתיהם, לא פחדו מהמוות. מאחר שהיה עליהם לעמוד מול המוות הסובב אותם מדי יום ביומו, לא ניתן היה להתעלם מהאמת הפשוטה שהמוות הוא רק גוף חסר רוח חיים. לא היה להם צורך לעסוק כמונו בניחושים ובהשערות אודות המוות. הוא ניצב שם לפנייהם. כאשר אתה חי את חייך עם מתים מסביבך, אתה נמצא

במגע ממשי עם המוות ואינך פוחד ממנו. אינך פוחד ממה שעימו אתה נמצא במגע; אתה פוחד רק מהדברים שמהם אתה מנותק.

המוות הוא החלק הלא מודע של ישותנו

למעשה התנתקנו כולנו מה'לא המודע' שלנו, ויש לכך השפעה הרסנית ביותר על חיינו. כדי להיות בריאים בנפשנו כיחידים וכחברה, לא די שנהיה במגע עם החלק המודע של עצמנו; עלינו להישאר גם במגע תמידי עם הלא המודע.

המודע והלא מודע הם שני חצאים בלתי נפרדים של ישותנו. החלק המודע הוא מהלך החיים ונסיבותיהם והחלק הלא מודע הוא מוות; בדיוק כפי שעירות היא המודע ושינה מהווה חלק מהלא מודע. אינך פוחד להירדם מכיוון שמדי לילה בעת השינה אתה חוזר ושוקע אל אותו מקום מוכר בלא מודע. עם המוות, לעומת זאת, איבדת כל מגע; לכן האפשרות של המוות מחרידה אותך.

ואל תאמין לאלו המנסים לומר לך לפני שבא זמנם כי הם אינם פוחדים מהמוות. נראה אם ימשיכו לדבר באומץ שכזה כאשר יניח הרופא את ידו על כתפם ויבשר את הבשורה המרה, או כאשר הם עצמם יקלטו לפתע שהם הולכים למות. רק הגוועים מבינים את משמעות העמידה פנים אל פנים מול המוות; רק אלו שכבר אין בכוחם לדמיין דרך מוצא.

בהיעדר גופות מתות מסביב בחברה של היום, אנו נאלצים להסתמך על דמיונו יותר ויותר כדי לנסות להישאר במגע עם המוות. וכולנו יודעים מה מעולל הדמיון - במיוחד בתקופת הילדות כשאנו מוקפים בפחדים ובאמונות הטפלות של המבוגרים, קוראים סיפורים מפחידים ויוצרים דימויים שמשתרשים בתת המודע שלנו למשך שארית חיינו. אצל כולנו חבוי בתת המודע דימוי נורא כלשהו של מוות - שאין בו ולו שמץ של אמת.

בקצרה, סיבכנו את המוות באמצעות דמיונו עד כדי כך, שכאשר אני אומר שהמוות הוא רק גוף ללא רוח חיים אין בכך מספיק משמעות; אין בכך מספיק ממשות, הלא כן? זה פשוט מדי. אנו רוצים משהו לא יאומן להאמין בו, משהו שיתאים לדמיונו המסובך והמעורפל - לא את האמת הפשוטה שכל אחד יכול לראות כאשר הוא מתבונן בגופה.

אם כן, מהי הכוונה ב'מוות הוא גוף ללא רוח חיים'? הכוונה היא - אנה הקשב בתשומת לב - שאת המוות ניתן לראות רק בגוף מת. אם אתה עומד למות כרגע (ואם אכן כך הדבר, אני פונה אליך במלוא הכבוד והאהבה), אינך יכול לראות את עצמך כגוף מת. אם, לעומת זאת, תראה אי פעם את גופך המת, הרי מובן מאליו שאינך מת. וזה בדיוק מה שקורה - לחיים ולמתים כאחד. תמיד אנו רואים רק גוף מת - והוא לעולם לא אנחנו!

כאשר תמות, תיווכח בגופך המת מונח לפניך - ופלא פלאים, תדע את האמת הפשוטה (שביכולתך לראות גם עכשיו לו היית באמת מנסה) שהמוות אינו קיים עבורך. המוות היחידי שקיים הוא זה שאתה רואה בגוף מת.